

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

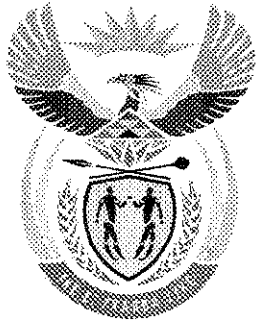
Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

NOFEMERE 2012

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 26.

DITŠHUPETŠO TŠA GO SWAYA

- Ge molekwa a arabile dipotšišo tše di fetago palo yeo e nyakegago, swaya ya mathomo fela. (Molekwa ga a swanela go araba potšišo ye telele le ye kopana go tšwa pukung e tee.)
- Karolong ya A, ge molekwa a arabile dipotšišo tše nne ka moka mo diretong tšeo di kgethilwego, swaya tše pedi tša mathomo.
- Go dikarolo tša B le C, ge molekwa a arabile dipotšišo tše kopana tše pedi goba tše telele tše pedi, swaya ya mathomo o hlokomologe ya bobedi. Ge molekwa a arabile dipotšišo ka moka tše nne, swaya fela ya pele mo karolong ye nngwe le ye nngwe ge e le gore go arabilwe potšišo ye kopana le ye telele.
- Ge molekwa a file dikarabo tše pedi, moo e lego gore ya mathomo e fošagetše mola ya bobedi e nepagetše, swaya ya mathomo gomme o **hlokomologe** ya bobedi.
- Ge dikarabo di sa nomorwa ka tshwanelo, swaya go ya ka memorantamo.
- Ge mopeleto wo o fošagetšego o ama tlhalošo, swaya phošo. Ge o sa ame tlhalošo, gona mo fe moputso.
- *Potšišo ye telele:* Ge karabo ya potšišo ye telele e le ka tiase ga botelele bjo bo nyakegago, se mo otle ka ge a šetše a ikotlile. Ge e le ye telele kudu, lekola fela mantšu ao e ka bago a 50 (mongwalong wa go tlogelana le a 30 (mongwalong wa go kgomagana) o **hlokomologe taodišo yeo e šetšego** fela o bale thumo.
- *Dipotšišo tše kopana:* Ge molekwa a sa šomiše ditsebjana moo a kgopetšwego go tsopola, se **mo otle**.

Phetia

POTŠIŠO YA 2**DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof DM Kgobe****Mmanalane – JR Maibelo**

- 2.1 Lekgarebe le lebotse. Mothalotheto ke wa 10. 'Wa be wa ba mmatheletsane a' botse bja mahlo ke diala Mmanalan/methalotheto 1, 5, 10, bjalobjalo. (2)
- 2.2 Morumokwanothumo: aabaa/aaooa. (2)
- 2.3 Se re: wena naletšana pekenya ya dinamagatšana - naletšana/dinamagatšana- moselana wa -ana o bontšha lerato/botshadi. (2)
(Le ge karabao e sa thalelwa molekwa o swanetše go fiwa meputso)
- 2.4 Leswao la makalo (!) - le gatelela maikutlo a boitshepo/boikgantšho. (2)
- 2.5 Maikutlo a lerato, a a bontšhago bobotse, boitshepo, bjalobjalo. (2)

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 3****Matšoba – N.S. Puleng**

- 3.1 Sereto se na le ditematheto tše tharo tšeo di nago le methalotheto ye seswai temaneng ye nngwe le ye nngwe. (2)
- 3.2 Ka lebelela malapa a bahlaki le bahlaki
Ka hwetša a hlogile a nywanywa a kgosetše
Dirapeng (mabitieng), maropeng, tshwamare le nagamogola.
Gohie a metše – selemo le marena ke moswananoši (2)
- 3.3 Batho ba phedišane gabotse ntle le kgethollo gomme ba dule ba thabile ka dinako ka moka, bjalo ka matšoba. (2)
- 3.4 Dilo tšeo e lego tše di botse tša go hlolewa ke tlhago. (2)
- 3.5 Maikutlo a makalo/lethabo/lerato: Sereti se makatšwa ke gore matšoba a a mela le mo se bego se sa gopola gore a ka mela gona, mohlala, dirapeng, maropeng le tshwamare. (mehlala ya maleba e swanetše go hlokomelwa) (2)

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 4****Re tšeane – S.N. Tseke**

- 4.1 Sereti se lla ka gore ba be ba dutše gobotse le mosadi wa gagwe, bjale bophelo bo fetogile ga go sa swana le pele.

(1)

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

RM

- 4.2 Ke go khukhonetše ke nkgā bodiidi fela
Ke go farile ke le wa kudumela le lefetla/methalotheto ya 6 le 7 (1)
- 4.3 Mosadi yo o kopane le monna yo a sa hlape, a na le ditšhila a nkgā senna. (2)
- 4.4 Maloba ke/Maloba - e laetša nako yela ba bego ba sa phela gabotse/E
gatelela bophelo bja nako ye e fetilego. (2)
- 4.5 Ke go bapetša dilo tše pedi tše di sa swanego: go swantšhwa motho le pudi,
motho le mpša. (2)
- 4.6 Dikarabo di tla fapana: mohlala,
Ee, sa mogaba sefoka – lenyalo ga se papadi/Phedišano.
Mokatwana wa mašemong – lenyalo ga se papadi.
Aowa, tirišo ya kgethontšu ke ya thwii, lenyalo ke la lerato, kgotlelelano
tirišano le go thekgana. (2)

[10]

LE

POTŠIŠO YA 5

Lebitlana – S.N. Tseke

Sekai

Sekai ke setlabela seo sereti se se dirišago go swantšha selo se sengwe, go kaya goba go emela selo se sengwe. Ka sekai sereti se bapetša dilo tše pedi tša go se swane. Gantši hlogo ya sereto ga e sepelelane le diteng tša s ereto seo. Mohlala: moreti a ka diriša hlogo ya letšoba eupša a reta kgarebe ye botse goba a reta bophelo.

Tirišo ya sekai seretong sa 'Lebitlana.'

Lebitlana le go bolelwago ka lona fa le emela puku. Ka tsela yeo puku e lotago ditaba tše bohlokwa le swantšhwa le lebitla leo re lotago bahu go lona. Ka go realo go ka thwe bohlokwa bja puku bo swana le bja lebitla. Gore go retwa puku se se lemogwa ka dintlha tše di latelago:

- Puku le lebitlana di swana ka go lota le go homola.
- Le bitletše tše kgolo ditaba – Le swere ditaba tše kgolo. Ke puku yeo e ka swarago ditaba le ge e homotše bjalo ka lebitla.
- La go bipa ditabataba - Le swere ditaba tše bohlokwa. Ke yeo e nago le ditaba tše bohlokwa.
- La go homola la go bolela kudu – Puku ge o sa e bale o ka se kwe ditaba, eupša ge o e bala o tla kwa ditaba ka go realo e a bolela ge o e bolediša.
- Le swere maele, maano le mahlalehlale – Ke puku yeo o ka rego o e bala wa hwetša maele le mahlalehlale.
- O ka le bula wa hlola ge o na le mahlo a go bona – O ka bala ge o kgona go bala.

Dintlha = 07

Teori = 02

Polelo = 01

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

[10]

Phetla

GOBA**POTŠIŠO YA 6****Lebitlana –S.N. Tseke**

- 6.1 Le bitletše tše kgolo ditaba. (1)
- 6.2 Poeletšothomi – e gatelela kgopolo ye bohlokwa ya seretwa. (2)
- 6.3 Ge o le gata ga le lle, ga le phušoge. Lebitla ka ge e le mobu le a phušoga ge o le gata, bjalo le makatša sereti ka go se phušoge ka gobane ga se lebitla la nnete le go bolelwago ka lona. (2)
- 6.4 (a) Ba go kgona go bala/Kwešiša.
(b) Ditaba ga di bole.
(c) Ge o ka phutholla/lebelela wa bala. (3)
- 6.5 Molekwa o tla fa maikutlo a gagwe.
Mohlala – lethabo, kgahlego/manyami, pefelo. Maikutlo a theilwe godimo ga tihalošo ya diteng tša sereto. (2)
- [10]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: PADI**POTŠIŠO YA 7: *Lenong la Gauta* – H.D.N. Bopape****Mohlala wa karabo:****Thulaganyo.**

Thulaganyo ke tsela yeo mongwadi a beakanyago ditaba tša sengwalo sa gagwe ka yona ka maikemišetšo a go tšweletša morero wa sengwalo seo. Ge re re sengwalo se rulagantšwe gabotse ke ge se na le thulano yeo e bopago maatlakgogedi le gona se tšweletša morero wa puku. Thulaganyo e beakantšwe go ya ka dikokwane; e lego kalotaba, tšwetšopele, sehloa le tlemollo ya lehuto. Pading ye go ya go hlokomelwa dikowane tše tharo fela, e lego kalotaba, sehloa le tlemollo ya lehuto.

Kalotaba.

Seripeng se sa thulaganyo, mongwadi o tšweletša ditaba tša sengwalo sa gagwe. Moya go rena wa khutšo. Baanegwathwadi, tikologo le maikemišetšo a mongwadi di tšweletšwa karolong ye ya thulaganyo. Re ka re kalotaba ke matseno a ditaba tša sengwalo.

Sehloa.

Mo kokwaneng ye ya thulaganyo, ke fao ditaba tša sengwalo di fihlago seremong gona. Ditaba di a šliša ebile di a tšhoša. Motho yo mongwe le yo mongwe o tšhogile e bile o swere pelo ka seatla o letetše seo se tlogo direga. Ge e le ga lenti re ka re le ngangegile moo le ka kgaogao nako ye nngwe le ye nngwe. Ke mafelelo a dithulano, ke go re se lebane le thulano mafelelo ya sengwalwa.

Tlemollo ya lehuto.

Mo seripeng se ke fao ditaba di rarologago gona. Bothata bjoo bo bego bo le gona bo a rarologa gomme ditaba di boela madulong a tšona. Ke mafelelo a ditaba, goba ditaba di boela sekeng.

Thulaganyo ya *Lenong la Gauta***Kalotaba**

Ke ka lapeng la Nnono le Brenda, go rena moya wa khutšo le lethabo: Nnono o bitša Brenda ka lentšwana la tlase a beile seatla godimo ga molala wa gagwe ka boletiana. Nnono o kgoga sekerete ebile o lebeletše maebana ao a fofago ka ntle.

Maleka ke mogatša Mmatšhego yo a bolaetšwego lenong la gauta, gape ke ratswale wa Nnono yo a dirago dinyakišišo tša polao ya Mmatšhego mola e se letseka leo le hlahlilwego.

Tikologo ke ya sebjalebja le mo mongwadi a re gahlantšhago le Nnono le Brenda ba le ka lapeng la bona la kgoparara motsesetoropong wa Mankweng.

Sehloa: Thulano ya mafelelo ya *Lenong la Gauta* e lebane le go swarwa ga basenyi.

Nnono o bona mongwapo letsogong la Brenda.

O lemoga gore Brenda o apere lenong la gauta.

Nnono o lemoga gore Brenda ke yena mmolai wa Mmatšhego.

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

Brenda o re o sepela le Nakedi gomme Nnono o mo kgopela gore a se sepele, fela

Brenda a tšwa ka lefasetere.

Brenda o ile a otiela ka lebelo la go šiiša namana tša mmele a tšere tsela ya Makgobaskloof a lebile Tzaneen.

Nnono o ile a mo šala morago le Nakedi o itahlela ka sefatanageng sa Nnono.

Maphodisa a ile a ba šala morago.

Brenda o tšwela pele ka go otiela ka lebelo le legologolo, sefatanaga sa gagwe se aroga tseleng sa atlana le leswika.

Tlemollo ya lehuto: E lebane le masetlapelo (lehu la Brenda) le kgolego.

Sefatanaga sa Brenda se ile sa menoga e bile sa wela ka leopeng, sa lewa ke kgabo ya mollo.

Brenda o a hlokofala.

Nnono le Nakedi ba ile ba swarwa, ba išwa seteišeneng sa maphodisa

Dintlha = 15

Teori = 05

Polelo = 05

GOBA

POTŠIŠO YA 8: Lenong la Gauta – H.D.N Bopape

SETSOPOLWA SA A

- 8.1 Ba thabišitšwe ke gore Brenda o mmeleng, ba tšile go ba le ngwana yo e lego kgale ba mo nyaka. (2)
- 8.2 Go foka moya wa lerato le lethabo ka lapeng la Brenda le Nnono. (2)
- 8.3 Tikologo ke ya sebjalebjaale ye e nyalanego le ditiro tša baanegwa/ tšeo di dirwago ke baanegwa di kwana le tikologo ya sebjalebjaale. (2)
- 8.4 Go ya go thuša monnamogolo le go mo thekga mabapi le lehu la mosadi wa gagwe. (2)
- 8.5 Dikarabo di tla fapana, mohlala,
Ee, Brenda ke yo mmotse gomme o fapana le ditiro tša gagwe. (3)

SETSOPOLWA SA B

- 8.6 Ke Nakedi (1)
- 8.7 'Nna ga se ka mmolaya, Brenda ke yena a mmolailego.' (1)
- 8.8 Ke lenong la gauta leo Brenda a bego a le rata fela e le la Mmatšhego. (2)
- 8.9 Morero wa go ya go utswa lenong la gauta. (2)
- 8.10 Ba a ratana. (1)

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

[Handwritten signatures and initials]

- 8.11 Se ra gore ba be ba sa ikemišetša go bolaya Mmatšhego. (2)
- 8.12 Molaetša wa padi ye ke letsogo la molao ke le letelele/ Le ge o ka e buela leopeng magokobu a a go bona. Brenda o be a tiwaetše Mmatšhego gomme a sa naganelwe gore ke yena a mmolailego, bjale go a tsebega gore ke yena mmolai, toka e a phethagatšwa. (3)
- 8.13 O befetšwe ka gore Nakedi o bona mosadi wa gagwe a hlokošetše bjale o re ke yena mmolai/ Ga a amogele gore mosadi wa gagwe a ka dira dilo tše mpe, kudu polao. (2)

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 9: *Ngwana wa Mobu – S.P.P. Mminele*

Mohlala wa karabo:

Thulaganyo.

Thulaganyo ke tsela yeo mongwadi a beakanyago ditaba tša sengwalo sa gagwe ka yona ka maikemišetšo a go tšweletša morero wa sengwalo seo. Ge re re sengwalo se rulagantšwe gabotse ke ge se na le thulano yeo e bopago maatlakgogedi le gona se tšweletša morero wa puku. Thulaganyo e beakantšwe go ya ka dikokwane; e lego kalotaba, tšwetšopele, sehloa le tlemollo ya lehuto. Pading ye go ya go hlokomelwa dikowane tše tharo fela, e lego kalotaba, sehloa le tlemollo ya lehuto.

Kalotaba.

Seripeng se sa thulaganyo, mongwadi o tšweletša ditaba tša sengwalo sa gagwe. Moya go rena wa khutšo. Baanegwathwadi, tikologo le maikemišetšo a mongwadi di tšweletšwa karolong ye ya thulaganyo. Re ka re kalotaba ke matseno a ditaba tša sengwalo.

Sehloa.

Mo kokwaneng ye ya thulaganyo, ke fao ditaba tša sengwalo di fihlago seremong gona. Ditaba di a šliša ebile di a tšhoša. Motho yo mongwe le yo mongwe o tšhogile e bile o swere pelo ka seatla o letetše seo se tlogo direga. Ge e le ga lenti re ka re le ngangegile moo le ka kgaogago nako ye nngwe le ye nngwe. Ke mafelelo a dithulano, ke go re se lebane le thulano mafelelo ya sengwalwa.

Tlemollo ya lehuto.

Mo seripeng se ke fao ditaba di rarologago gona. Bothata bjoo bo bego bo le gona bo a rarologa gomme ditaba di boela madulong a tšona. Ke mafelelo a ditaba, goba ditaba di boela sekeng.

Thulaganyo ya Ngwana wa mobu.

Kalotaba:

- Lahlang bjalo ka hlogo ya sekolo sa Rethuše o amogela Phankga yoo e lego morutiši yo mofsa sekolong.
- Ke šebešebe, ke gae ga mahlako.
- Phankga o tšweletša bokgwari bja gagwe bja go ruta le bja moopelo.
- Mokhura ke malome wa Phankga ke modulasetulo wa Lekgotla la sekolo.
- Mafamo ke moagi wa go hloya tshele.

- Tikologo ke ya sebjaleblale ka ge ditiragalo di direga sekolong.

Sehloa. Thulano ya mafelelo ya Ngwana wa mobu e lebane le go lekolwa ga mešomo ya Lahlang le Phankga.

- Kgoro ya Thuto e rometše baemedi ba yona sekolong sa Rethuše.
- Dipukung tša Phankga tša boitokišetšo go hweditšwe go sa dirwa selo.
- Dipuku tša bana di kgobokantšhwa gore go tle go hwetšwe mongwalo wo o swanago le woo o ngwadilego lengwalo la go thibela pese.
- Phankga o ela sethito.

Tlemollo ya lehuto

- Ditaba di boela sekeng Phankga a hwetša lengwalo la gore o hudušeditšwe sekolong sa Ntotolwane mola Lahlang yena a tšwela pele ka go ba hlogo ya sekolo.
- Mokhura le Mafamo ba se ke ba kgethwa gape kgethong ye e tlogo ya maloko a Komiti ya Sekolo sa Rethuše.

Dintlha = 15

Teori = 05

Polelo = 05

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 10: Ngwana wa Mobu – S.P.P. Mminele

SETSOPOLWA SA A

- 10.1 O be a hweditše monna yo a tla thušanago le yena. (1)
- 10.2 Go hlapetša basadi go boima. Bona ga se ka ditshele... (1)
- 10.3 Wa khutšo – o laetša Lahlang bjalo ka motho wa go loka. (2)
- 10.4 Mathata a dikolo ka moka a swana/ ga go lefelo leo le phalago le lengwe. (2)
- 10.5 Taba ya gore Phankga o belegetšwe fao ke yona yeo e bakilego mpherepere/Ke yona mothopo wa bothata mo pading ye. Ngwana wa mobu ke thulano yeo e tšwelelago mo pading ye. (2)
- 10.6 Dikarabo di tla fapana, mohlala,
Ee, ke therešo ka ge nakong ye nngwe ba ikwa ba sa amogelega./ E le ge ba hweditše mafulo a matala / E le ka lebaka la dinyakwa tša lapa /bj.bj.
Aowa, ga se barutiši ba bafsa ka moka bao ba sa dulego lebaka le letelele sekolong sa mathomo ka gobane mohlomongwe ba ka be ba kgahlwaga ke tše botse tša sekolo seo. (2)
- 10.7 A lethabo, o thabetše ge morwagwe a amogetšwe gabotse. (2)

[Handwritten signature]
RM

SETSOPOLWA SA B

- 10.8 Diboledi ke batswadi ba bana sekolong sa Lahlang mola Lahlang yena e le hlogo ya sekolo. (2)
- 10.9 Ke ya magaeng, re bona basadi ba dirile molokoloko ba etšwa nokeng. (2)
- 10.10 Phankga ke motho wa go hloka tlhomphe, 'ke Phankga wa selo mang wa setagwa le boikgogomošo.' (2)
- 10.11 Sa go tenega/ Pefelo (1)
- 10.12 Ke taba ya gore Lahlang a tlošwe setulong gomme se tsokangwe ke Phankga ka ge e le ngwana wa mobu. (2)
- 10.13 Morero wa padi ye o lebane le bokgoni bja motho go feta motho ka boyena/ Go se loke ga kgethollo. Lahlang o godišitše bana ba Rethuše, bjale go thwe setulo seo a se tsokamego ga sa mo swanela se swanetše ngwana wa mobu. (2)
- 10.14 Ga se tshwanelo, bana ba ka lahlegelwa ke tshepo/ bana ba ka humana tihohleletšo ye e sego ya maleba. (2)

[25]**GOBA****POTŠIŠO YA 11: Lešitaphiri – OK Matsepe****Mohlala wa karabo:****Thulaganyo.**

Thulaganyo ke tsela yeo mongwadi a beakanyago ditaba tša sengwalo sa gagwe ka yona ka maikemišetšo a go tšweletša morero wa sengwalo seo. Ge re re sengwalo se rulagantšwe gabotse ke ge se na le thulano yeo e bopago maatlakgogedi le gona se tšweletša morero wa puku. Thulaganyo e beakantšwe go ya ka dikokwane; e lego kalotaba, tšwetšopele, sehloa le tlemollo ya lehuto. Pading ye go ya go hlokomelwa dikowane tše tharo fela, e lego kalotaba, sehloa le tlemollo ya lehuto.

Kalotaba.

Seripeng se sa thulaganyo, mongwadi o tšweletša ditaba tša sengwalo sa gagwe. Moya go rena wa khutšo. Baanegwathwadi, tikologo le maikemišetšo a mongwadi di tšweletšwa karolong ye ya thulaganyo. Re ka re kalotaba ke matseno a ditaba tša sengwalo.

Sehloa.

Mo kokwaneng ye ya thulaganyo, ke fao ditaba tša sengwalo di fihlago seremong gona. Ditaba di a šiiša ebile di a tšhoša. Motho yo mongwe le yo mongwe o tšhogile e bile o swere pelo ka seatla o letetše seo se tlogo direga. Ge e le ga lenti re ka re le ngangegile moo le ka kgaogago nako ye nngwe le ye nngwe. Ke mafelelo a dithulano, ke go re se lebane le thulano mafelelo ya sengwalwa.

Tlemollo ya lehuto.

Mo seripeng se ke fao ditaba di rarologago gona. Bothata bjoo bo bego bo le gona bo a rarologa gomme ditaba di boela madulong a tšona. Ke mafelelo a ditaba, goba

ditaba di boela sekeng.

Thulaganyo ya Lešitaphiri.

Kalotaba

- Kgoši Taudi o dutše le mosadi wa gagwe, e lego Khutšišo go iketlilwe.
- Ba na le bana ba basetsana fela mola go nyakega mošemane yoo a tlogo latela Kgoši Taudi bogošing.
- Go nyakwa ngaka yeo e ka tlogo ya remela mogatša wa Kgoši Taudi.
- Tikologo go tšwelela ya segologolo: kgorong ya mošate, ditaba tša bogoši.
- Baanegwathwadi: Kgoši Taudi le Khutšišo.

Sehloa. Thulano ya mafelelo ya Lešitaphiri e lebane le pako ya bogoši.

- Kgoši Taudi o a hlokofala.
- Kgathola o mo feleletša ka lerumo gomme o apara diaparo tša gagwe di sa fiša.
- Tšhwahledi ge a boa boratapelo o hwetša Taudi a hlokofetše ebile Kgathola a apešitšwe diaparo tša gagwe.
- Ge e le setšhaba sona se gakanegile gore ke mang yo a swanetšego go latela Taudi bogošing.
- Setšhaba se kgobakana kgorong ya mošate go tla go kwa gore kgoši ke mang.

Tlemollo ya lehuto.

- Setšhaba se bothane kgorong ya Kgoši Taudi.
- Setšhaba se tšwile diripa tše pedi.
- Sehlopha se sengwe se re kgoši ya sona ke Tšhwahledi ka ge se re ke ngwana wa mathomo wa kgoši.
- Sehlopha se sengwe se re kgoši ya sona ke Kgathola ka ge e le yena a go apara diaparo tša kgoši Taudi di sa fiša.
- Setšhaba se ile sa arogana ka diripa tše pedi. Sehlopha se sengwe ya ba sa Tšhwahledi mola se sengwe e bile sa Kgathola.

Dintlha =15

Teori = 05

Polelo = 05

GOBA

POTŠIŠO YA 12: Lešitaphiri – OK Matsepe

SETSOPOLWA SA A

- 12.1 Ditaba di ile tša retela. (1)
- 12.2 - Ba mo swara ka dithamaga.
- Ba ile ba mo tlema ka marala. (2)
- 12.3 O imišitše mogatša Kgoši Taudi. (2)
- 12.4 O ganana le taba yeo. Wona o re ga go motho yoo a swanetšego go itšeela molao ka matsogong. Motho o bonwa molato ka morago ga go sekišwa. (3)

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

[25]

(1)

(2)

(2)

(3)

- 12.5 O ile a bolawa. (1)
- 12.6 Ke thulano. Go thulana Mphoka le bakgomana ba Kgoši Taudi. (2)
- 12.7 Ditiro tša Mphoka di sepelelana le leina la gagwe. Mphoka o bjetše mphoka ka lapeng la mošate. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 12.8 O be a ile go botša tatagwe ka fao a sa iketlago ka gona kua bogadi ka lebaka la Tšhwahledi. (1)
- 12.9 Ke Tšhwahledi. O iphile lešoka/o timeletše/ga a dule ka gae. (2)
- 12.10 Ke tikologo ya segologolo: go bolelwa ka mošate le masolo. (2)
- 12.11 Morero wa padi ye o mabapi le bothata bja go hloka thari ye kgolo. Khutšišo ga a phele gabotse ka ge a belege hlaba ka mošate gomme o duma ge e ka hwa. (3)
- 12.12 Mantšu a ke tlemollo ya lehuto ka gobane Tšhwahledi le Kgathola ba feleditše ba arogane setšhaba sa tatagobona. Mantšu a a kotofaditšwego a amana le tharollo ya ditaba. (2)
- 12.13 Balekwa ba tla fa sa mafahleng a bona: (2)
Mohlala: Maikutlo a kwelobohloko. [25]

GOBA**POTŠIŠO YA 13: Tlhakoleng – MD Kekana****Mohlala wa karabo:****Thulaganyo.**

Thulaganyo ke tsela yeo mongwadi a beakanyago ditaba tša sengwalo sa gagwe ka yona ka maikemišetšo a go tšweletša morero wa sengwalo seo. Ge re re sengwalo se rulagantšwe gabotse ke ge se na le thulano yeo e bopago maatiakgogedi le gona se tšweletša morero wa puku. Thulaganyo e beakantšwe go ya ka dikokwane; e lego kalotaba, tšwetšopele sehloa le tlemollo ya lehuto. Pading ye go ya go hlokomelwa dikowane tše tharo fela, e lego kalotaba, sehloa le tlemollo ya lehuto.

Kalotaba.

Seripeng se sa thulaganyo, mongwadi o tšweletša ditaba tša sengwalo sa gagwe. Moya go rena wa khutšo. Baanegwathwadi, tikologo le maikemišetšo a mongwadi di tšweletšwa karolong ye ya thulaganyo. Re ka re kalotaba ke matseno a ditaba tša sengwalo.

Sehloa.

Mo kokwaneng ye ya thulaganyo, ke fao ditaba tša sengwalo di fihlago seremong gona. Ditaba di a šiša ebile di a tšhoša. Motho yo mongwe le yo mongwe o tšhogile e bile o swere pelo ka seatla o letetše seo se tloga direga. Ge e le ga lenti re ka re le ngangegile moo le ka kgaogago nako ye nngwe le ye nngwe. Ke mafelelo a dithulano,

ke go re se lebane le thulano mafelelo ya sengwalwa.

Tlemollo ya lehuto.

Mo seripeng se ke fao ditaba di rarologago gona. Bothata bjoo bo bego bo le gona bo a rarologa gomme ditaba di boela madulong a tšona. Ke mafelelo a ditaba, goba ditaba di boela sekeng.

Thulaganyo ya Tihakoleng.

Kalotaba

- Motseng wa Tihakoleng go dutšwe ke šebešebe.
- Nkuke Maolela o topa ngwana yoo a lahliwego gomme ga a be go topša ga ngwana yoo mošate.
- Go begwa go timelela ga Mahlatse, e lego morwedi wa Swele mošate wa Tihakoleng.
- Swele, ga a tšwelele pitšong ya timelo ya ngwana wa gagwe.
- Tikologo ye e tšwelelago mo ke ya segologolo: go kgobokanwe mošate.
- Molwantšhwa o a tšweletšwa: Swele.

Sehloa. Thulano ya mafelelo ya Tihakoleng e lebane le go rakwa ga Swele Tselatšhweu.

- Mphapa o hwetša Swele motseng wa Tselatšhweu a ebela le motse.
- Mphapa o bololla Swele setšhabeng sa Tselatšhweu.
- Setšhaba sa Tselatšhweu se uthautha Swele le go mo raka motseng.
- Swele o thoma go gopola go boela gae.
- Bolwetši le bjona bo a mo thoma.

Tlemollo ya lehuto. E lebane le go boela ga Swele Tihakoleng le lehu la gagwe.

- Swele o boela gae Tihakoleng.
- O sepela ka maoto ka ge a se na tšhelete ya go boela gae.
- Bolwetši tseleng le bjona bo thoma go ipha maatla.
- Swele o fihla motseng wa Tihakoleng le ge a be a ikgoga ka lebaka la bolwetši.
- Swele o tšo hwela mathuding a ntlo ya lapa la gagwe.
- Lehu la gagwe le begwa mošate gomme kgoši ya Tihakoleng e ganetša setšhaba go ya polokong ya gagwe. O bolokilwe bjalo ka mpša.

Dintlha = 15

Teori = 05

Polelo = 05

GOBA

POTŠIŠO YA 14: Tihakoleng – MD Kekana

SETSOPOLWA SA A

14.1 Wa Tihakoleng mošate o be o hlompšha ebile o hlankelwa.

14.2 Mošate wa Tihakoleng o be o hlompsha le go direla badudi ba wona mola wa Maropeng o be o tomoletše setšhaba mahlo ka go nyaka ditšhelete eupša o

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

[25]

(1)

sa ba direle selo.

(2)

- 14.3 Ke moya wa kgakanego, go be go tladišwe mašata ka ge go timetše motho. (2)
- 14.4 Go hlotšwe ke go tlaišwa ke tatagwe. (2)
- 14.5 Molaotheo wa naga o ganana le tlaišo ya bana. (2)
- 14.6 Thulano. Setšhaba se thulana mabapi le go timelela ga ngwana. (2)
- 14.7 Molekwa o tla fa lehlakore la gagwe.
Ee: Mošate o swanetše go hwetša dibego ka gobane ke wona o hlokometšego setšhaba.
Aowa: Magoši a hwetša megolo mehleng ya lehono. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 14.8 O ba boditše gore ga se yena moruti ebile ga se yena modumedi. (1)
- 14.9 Seboledi se be se nyaka go boelana le mosadi wa sona yoo se kgaoganego le yena mengwagangwaga. (2)
- 14.10 Tikologo ya sebjalebja: go boelwa ka dikoloi le sethunya. (2)
- 14.11 Morero wa setsopolwa se ke gore batho ba itira ba go loka mola ka dipelong e le ba ba šorošoro. (3)
- 14.12 Swele o feleleditše a tšo hwela Tihakoleng. (2)
- 14.13 Balekwa tla fa maikutlo a bona. (2)
Mohlala: lethabo, manyami, pefelo, bjalobjalo. [25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25**KAROLO YA C: PAPADI****POTŠIŠO YA 15: *Naga ga di etelane* – MS Serudu****Mohlala wa karabo:****Tikologo**

Tikologo ya sengwalo ke lefelo la ditiragalo tša baanegwa ka nako yeo e rilego. Ka go realo go ka thwe tikologo e lebane le nako le felo. Go na le mehuta ye mebedi ya tikologo, e lego tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Yona mehuta ye e laolwa ke diteng tša sengwalo. Mohola wa tikologo ke go tšwetšapele moko/morero wa padi le go laetša tšwetšopele ya baanegwa – tshwantšho ya baanegwa.

Tikologo ya segologolo:

Mo tikologong ye diteng di lebane le ditaba tša segologolo tšeo di diregago mafelong a bogologolo ka nako ya bogologolo. Ditaba tšeo di lebane le bogoši, boloī, go ahlola melato, masolo a go tsoma, dintwa tša marumo, bjalobjalo.

Tokelo ya ngwaiollo e ileditšwe

Phetla

Tikologo ya papadi ye ke ya sebjalebja:

Ge go bolelwa ka ga tikologo ya sebjalebja ka gare ga sengwalo, go šupša gore diteng tša sengwalo seo di lebane le ditaba tša sebjalebja tšeo di hwetšwago mafelong a sebjalebja, nakong ya sebjalebja. Go ka bolelwa ka mafelo a go swana le ditoropong fao go nago le ditsela tša sekontiri, dipara, dikoloi, dikuranta, Yunibesithi, makgotla a bašomi, bjalobjalo.

Tikologo ya leago:

Go na le tswalano gare ga tikologo le baanegwa ka gobane ditiragalo tša baanegwa di diragala lefelong le le rilego ka nako ye e itšego, e lego yona tikologo ya sengwalo.

Tikologo e arotšwe ka dikarolo tše tharo, e lego nako, lefelo le leago.

Nako:

- Bošego: Mphaka o lala a phapharegišwa ke toro.
- Mesong ya LaMorena: Mphaka o rile go tsoga a ya go dula leswikaneng ka serapaneng.
- Ke mathapama: Mphaka o tsena ka gae o hwetša Hunadi le Raisibe ba šetše ba boile kerekeng.

Lefelo:

- Lapeng la Mphaka: Mphaka le lapa la gagwe ba dula lapeng la bona kua Takone.
- Kamoreng ya borobalo ngwakong wa Mphaka: Mphaka o a lora.
- Kholetšheng ya Takone: Mphaka le Tokari ba boledišana ka sekolo sa bošego.
- Ka pareng motseng wa Takone: Mphaka o fapana le Kala le Mbari.
- Yunibesithing ya Letsheng la Mogadisho: Lebisi o begela Mphaka ka seemo sa ditaba Bonwatau.

Leago:

Tikologo ya leago e amana le phedišano ya baanegwa.

Mohlala:

- Bophelo bja Mphaka le ba lapa la gagwe kua Takone morago ga go fularela Bonwatau.
- Bophelo bja Mphaka le bagwera ba gagwe boKala le Mbari.
- Bophelo bja Mphaka kholetšheng ya Takone.
- Bophelo bja Mphaka letsheng laMogadisho.

Dikamano tše di tšweletša leago leo le tšwetšago moko wa papadi ye pele. E re thuša go kwešiša le gore baanegwa ke batho ba mohuta mang.

Mohl. Phedišano ya lapa la Mphaka le baagišane ba gagwe mo Yunibesithi.

Dintlha = 15

Teori = 05

Polelo = 05

GOBA

2015-11-25

[25]

Phetla

Rm

Tokelo ya ngwalollo e lleditšwe

- 18.4 Mo setsopolweng mongwadi o laetša lehufa la Ntlogeleng mola morero wa puku o le mabapi le lehufa la monna wa Lerato yo a rego Lerato o rata banna. (2)
- 18.5 Se godiša bothata ka gore Ntlogeleng o tšweletša lehufa leo le hlokago taolo nyanyeng. (2)
- 18.6 Ke moya wa ntwala le lenyatšo. (2)
- 18.7 Di laetša ditiro tša baanegwa. (2)
- 18.8 Maikutlo a makalo: Lerato o makaditšwe ke go latelelwa mošomong go thwe o tšeeše motho monna. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 18.9 Bolela pele ke go pšhatla hlogwana ye ya go se kwe! (1)
- 18.10 Tikologo ya sebjalebja, 'o rarala ka tafolana ya disofa.' (2)
- 18.11 Thulano ya ka ntle, e bonagala ka mokgwa wo Radithekisi a boledišago le mosadi wa gagwe ka gona e bile a tšea molamo a mmetha ka ona. (2)
- 18.12 Ditiro tša Radithekisi tša go hloriša mosadi ke tšona di dirilego gore a ithuntšhe e le ge a nyaka go itšeele bophelo ka lebaka la boitsholo mabapi le ka moo a hlorišitšego mosadi ka gona. (2)
- 18.13 Dikarabo di tla fapana, mohlala,
Aowa, ga se nnete gore monna a hloriše mosadi ka ge le yena e le motho a
na le seriti sa botho. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80

diteng tša sengwalo se di lebane le ditaba tša sebjalebja tše di hwetšwago mafelong a sebjalebja, nakong ya sebjalebja. Go boelwa ka mafelo a go swana le ditoropong fao go nago le ditsela tša sekontiri, dikoloi, megala, dišupanako, meago ya mabenkele, dipese, disofa, dithunya, setšeadiswantšho,

Tikologo ya leago:

Go na le tswalano gare ga tikologo le baanegwa ka gobane ditiragalo tša baanegwa di diragala lefelong le le rilego ka nako ye e itšeng, e lego yona tikologo ya sengwalo.

Tikologo e arotšwe ka dikarolo tše tharo, e lego nako, lefelo le leago.

Nako:

- Mesong: Boemapese bja Tafelkop Lerato o emetše senamelwa gomme go tšwelela sefatanaga sa Ntshepe. O a mo nametša.
- Mosegare: Ntlogeleng o latelela Lerato mošomong wa gagwe.
- Bošego: Lapeng la Ntshepe, Ntlogeleng o omanyana monna wa gagwe o re o ratana le basadi ba banna ba bangwe.

Lefelo:

- Tafelkop: Mo Radithekisi le Lerato ba agilego gona.
- Motetema: Motsesetoropong mo Ntlogeleng le Ntshepe ba agilego gona.
- Mamokgalaka Chuene: Kholetšhe ya borutiši mo Ntshepe a rutago gona.
- Groblersdal: Toropo yeo baanegwa ba rekago go yona.
- Bookelo bja Glen-Cowie: Moo Lerato a bego a okelwa gona.
- Bookelo bja Ga-Rankua: Moo Radithekisi a bego a okelwa gona.

Leago:

Tikologo ya leago e amana le phedišano ya baanegwa.

Mohlala:

(a) Bophelo bja Radithekisi le Lerato ke bja tihorišo, kgatelelo le lehufa.

(b) Bophelo bja Ntlogeleng le Ntshepe ke bja lenyatšo le lehufa.

(c) Bophelo bja Ntshepe le Lerato ke bja tihompho le lerato.

Dintlha = 15

Teori = 05

Polelo = 05

GOBA

POTŠIŠO YA 18: Lehufa – P Mothupi

SETSOPOLWA SA A

- 18.1 Lehufa. (1)
- 18.2 Leratha/Mantlhankgana/Kolobe. (1)
- 18.3 Monamudi – o na le lenyatšo, o roga Ntlogeleng o re ke kolobe.
Ntlogeleng – o hloka tihompho ka gore o latelela Lerato mošomong a eya go mo hlapaola. (4)

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

[25]

POTŠIŠO YA 16: *Naga ga di etelane* – MS Serudu**SETSOPOLWA SA A**

- 16.1 Ijo!/Afaeya (1)
- 16.2 Hunadi ke mosadi wa Mphaka. (2)
- 16.3 Ditšhupasefala/mantšu a ka mašakaneng/moseka ge e se ao a adimilwego. (1)
- 16.4 (a) O ra gore ba ye go robala.
(b) O swerwe ke tlala. (4)
- 16.5 Mphaka o be a amogetše lengwalo leo le tšwago go mmagwe yoo a bego a belaela gore ke kgale a sa ba bone/Pelaelo ye e hloiwago ke lengwalo. (2)
- 16.6 Ee, se ka bapalega ka lebaka la polelo ye kopana. (2)
- 16.7 Mantšu a Mphaka a kweša bohloko, o kwagala a hlologetše bowelakalana. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 16.8 Yo mongwe wa barutiši ba go tšwa Bonwatau. (1)
- 16.9 Lebisi o boditše Mphaka gore setšhaba se lla ka gore maemo ao a a filwego a be a swanetše go tšewa ke motho wa naga ye, e sego mofaladi. (2)
- 16.10 O bogale, o re ge marapo a sa swerwe ke dingangele tšela tša Bonwatau yena a ka se boele. (3)
- 16.11 Se re ruta gore ge o tšere sephetho o eme ka sona. O se ke wa tekateka. (3)
- 16.12 Karabo ya maleba e tla amogelwa
Ke be ke tla leboga modiro ka tšwela pele. (2)

[25]**GOBA****POTŠIŠO YA 17: *Lehufa* – P Mothupi****Mohlala wa karabo:****Tikologo**

Tikologo ya sengwalo ke lefelo la ditiragalo tša baanegwa ka nako ye e rilego. Ka go realo go ka thwe tikologo e lebane le nako le felo. Go na le mehuta ye mebedi ya tikologo, e lego tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Yona mehuta ye e laolwa ke diteng tša sengwalo. Mohola wa tikologo ke go tšwetšapele moko/morero wa padi le go laetša tšwetšopele ya baanegwa – tshwantšho ya baanegwa.

Tikologo ya papadi ye ke ya sebjalebja:

Ge go bolelwa ka ga tikologo ya sebjalebja ka gare ga sengwalo, go šupša gore Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

RUBRIKI YA GO SWAYA POTŠIŠO YE TELELE YA THETO

Rubriki ya go swaya Potšišo ye telele ya theto (10 meputso)	POLELO Sebopego, kelelo le thagišo, polelo, segalo le setaele tšeo di šomišitšwego taodišong.		Bokgoni bjo bobotse go fetiša	Bokgoni bjo bobotse kudukudu	Bokgoni bjo bobotse kudu	Bokgoni bja go kgotsotafša	Bogkoni bjo bo lekanego	Bokgoni bja go išega	Bokgoni bja go hlaeela kudukudu
DITENG Thathollo ya sererwa, botebo bja ngangšano, taetišo ya go kwišiša sereto			7 80–100 %	6 70–79 %	5 60–69 %	4 50–59 %	3 40–49 %	2 30–39 %	1 0–29 %

Tokelo ya ngwalollo e lleditšwe

Phella

mm

8/11/12

Bokgoni bjo bobotse go fetiša							
-Thalošo ye e tseneletšego ya sererwa makala kamoka a hlohlomišitšwe mo go kgotsotafatšago. -Boiphetoelo bjo bo botse go fetiša: 90% +boiphetoelo bjo bo botse kudukudu: 80 % – 89 %. -Mohlwaela wa dinganglišano tše bogale tšeo di šilelwago go tšwa temaneng. -Kwešišo ye botse go fetiša ya sengwalo le sereto.	7 80–79%	12–15	10½–11½	9–10			

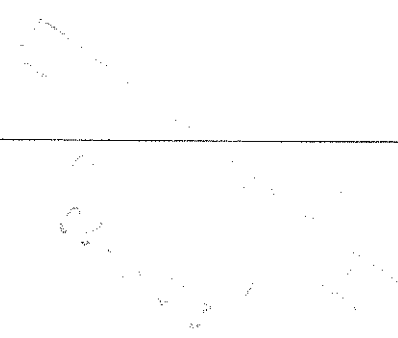
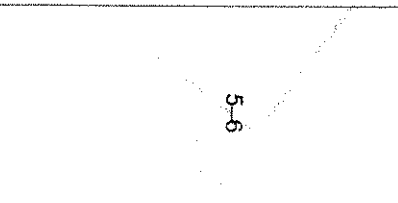
Tokelo ya ngwalollo e lleditšwe

[Signature]
R. M. Phetla

Bokgoni bjo bobotse kudukudu -Tlhalošo ye botse ya sererwa. -Makala ka moka a hlohlomišišwe ga botse. -Boiphetolelo bjo bo nabilego. -Mohlwaela wa dingangišano tše di kwalago wo o šitlešwego go tšwa temaneng -Kwešišo ye botse kudukudu ya sengwalo le sereto	6 70–79%	7½–8½	7–8	6½–7½	6–7			
Bokgoni bjo bobotse kudu -Go bontšha kwešišo le tlhalošo ye kaone ya sererwa. -Boiphetolelo bjo bo botse. -Dingangišano tše di kwešišegago eupša ga se ka moka tše di fahlešwego gabotse. -Go bontšha kwešišo ya sengwalo le sereto.	5 60–69%	7–8	6½–7½	6–7	5½–6½	5–6		

T okelo ya ngwalolo e iledišwe

Phetla Ruv
 6/11/12

Bokgoni bja go kgotsofatša -Go bontšha kwešišo le tihalošo ye e amogelelago, eupša ga se makala ka moka a hlohlomišišwego gabotse. -Go na le dintlha tše bohlokwa tšeo di fahlelago sererwa. -Tše dingwe tša dinganglišano di fahlela sererwa eupša bohlatse bja seo ga bo kgotsofatše. -Go na le kwešišo ya sengwalo le sereto	4 50–59%		6–7	5½–6½	5–6	4½–5½	4–5	
Bokgoni bjo bo lekanego -Matleko ao a sa kgotsofatšego a go araba potišo. -Kwešišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa. -Dinganglišano ga di kgotsofatše go na le bohlatse bjo bonnyane go tšwa seretong. -Moithuti ga se a be a kwešiša sengwalo goba sereto gabotse.	3 40–49%			5–6	4½–5½	4–5	3½–4½	3–4

Tokelo ya ngwalollo e lledišwe

Phella

Handwritten signature

Bokgoni bja go išega																																																																					
-Kwešišo ye e fokolago ya sererwa. -Boiphetolelo bo a ipoeletša, ka nako tše dingwe bo tšwele tseleng. -Ga go kwešišo ya sererwa tlhalešo e fošagetše, dinganglišano ga tša fahelwa go tšwa go sereto. -Kwešišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le sereto.										2 30-39%																																																											
Bokgoni bja go hlaelela kudukudu -Boiphetolelo bo na le kamano ye mnyane le sererwa eupša nganglišano e bothata go kwišišega goba e tšwele tseleng. -Mateko ao a fokolago a go araba dipotišo. -Dintha tše di lego gona tša maleba ga di na bohlatse bja gore di tšwa seretong. -Kwešišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le sereto.										1 0-29%																																																											

Tokelo ya ngwatoho e ieditšwe

Phetia

RUBRIC YA GO SWAYA POTŠO YE TELELE MO PADING LE PAPADING
Hlokomela phapano gare ga meputso yeo e abelwago diteng, sebopego le tirišopolelo

DIKHOUTU LE KABO YA MEPUTSO		DITENG (15)	
		Thathollo ya sererwa, botebo bja ngangišano, taetšo ya go kwešiša dingwalo	
Khoutu 7	Bokgoni bjo bobotse go fetiša 12-15 meputso	-Dintlha tša go kwagala di thekgwa ka botlalo go tšwa setsopolweng. -Boiphetolelo bja maemo a godimodimo. (90%+): Boiphetolelo bja maemo a godimo: 80 – 89%. -Mohlwaela wa dingangišano tše bogale tšeo di šitšiwago go tšwa temaneng. -Kwešišo ya maemo a godimodimo ya sengwalo le setsopolwa.	SEBOPEGO LE TIRIŠOPOLELO (10) Polelo Sebopego, kelelo le Pego, polelo, segalo le setaele tšeo di šomišišwego taadišong -Nyatelanano ya sebopego. -Matseno le mafetelo a mabotse kudukudu. -Dingangišano di hlamilwe le go godišwa gabotse. -Polelo, segalo le setaele di bodule, di a kgahliša, di nepagetše.
Khoutu 6	Bokgoni bjo bobotse kudukudu 10½-11½ meputso	-Thalošo ya maemo a godimo ya sererwa. -Makala ka moka a sererwa a hlohlomišitšwe gabotse. -Boiphetolelo bjo bo tletšego. -Mohlwaela wa dingangišano tše di kwalago wo o šitšiwago go tšwa temaneng. -Kwešišo ye botse go fetiša ya sengwalo le serelo.	-Taadišo e hlamilwe gabotse. -Matseno le mafetelo a mabotse. -Dingangišano le setaele di nepagetše e bile di loketše moreo wo. -Hlagišo ye botse.
Khoutu 5	Bokgoni bjo bobotse kudu 9-10 meputso	-Go bontšha kwešišo le thalošo ye kaone ya sererwa. -Boiphetolelo bjo bo botse. -Dingangišano tše di kwešišegago eupša ga se ka moka tše di fahletšwego gabotse. -Go bontšha kwešišo ya sengwalo le bohlatše bja diteng.	-Sebopego le tatelanano ye ya ngangišano tše di hlakilago. -Matseno le mafetelo le ditimana tše dingwe di ngwetšwe ka peakanyo. -Tatelanano ya ngangišano e a kwešišega. -Polelo, segalo le setaele di nepagetše ka bontši.
60-69%	Bokgoni bjo bobotse kudu 9-10 meputso		

Tokelo ya ngwalollo e leditšwe

Phetla

Khoutu 4 50–59%	Bokgoni bja go kgotsofatsa 7½–8½ meputso	-Go boniša kweišo le tihalošo ye e amogelelago eupša ga se makala ka moka a hlohlomišwego gabotse. -Go na le dintlha tše bohlokwa tšeo di fahlelago sererwa. -Tše dingwe tša dingangišano di fahlela sererwa eupša bohlatse bja seo ga bo kgotsofatše. -Go na le kweišo ya sengwalo le sereto. -Maiteko ao a sa kgotsofatšego a go araba potišo. -Kweišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa. -Dingangišano ga di kgotsofatše go na le bohlatse bjo bonnyane go tšwa seretong. -Moithuti ga se a be a kwišiša sengwalo goba sereto gabotse. -Maiteko ao a sa kgotsofatšego a go araba potišo -Kweišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa. -Dingangišano ga di kgotsofatše go na le bohlatse bjo bonnyane go tšwa seretong -Moithuti ga se a be a kweišiša sengwalo goba direng gabotse. -Boiphethelo bo na le kamano ye nnyanne le sererwa eupša ngangišano e bothata go kwišišega goba e tšwele tseleng. -Maiteko ao a fokolago a go araba dipotišo. -Dintlha tše di lego gona tša maleba ga di na bohlatse bja gore di tšwa seretong -Kweišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le direng.
Khoutu 3 40–49%	Bokgoni bjo bo lekanego 6–7 meputso	-Sebopego se laetša thulaganyo ye e fošagetšego. -Dingangišano ga tša beakanywa ka latelano. -Diphošo tša polelo di a bonagala. -Segalo le setaele ga tša lokela mohola wa thuto. -Ditemana di fošagetše.
Khoutu 2 30–39%	Bokgoni bja go išega 4½–5½ meputso	-Hlagišo ye e fokolago le, tihokego ya thulaganyo di šitša kelelo ya ngangišano. -Diphošo tša polelo le setaele se se fošagetšego se dira gore sengwalwa se se amogelele. -Segalo le setaele ga se tše loketšego thuto. -Ditemana di fošagetše.
Khoutu 1 0–29%	Bokgoni bja go hlaelela kudukudu 0–4 meputso	-Go bothata go bona ge eba hlogo e ahlahlilwe. -Ga go bohlatse bja sebopego goba tatelano. -Polelo ye e fokolago. Setaele le segalo di fošagetše. -Ga go ditemana goba nyatelano.

Handwritten signature/initials